

Teza: naruszenie godności zawodu

Naganny zachowanie radcy prawnego wobec pracowników Biura Obsługi Interesantów i Czytelni Akt Sądu Rejonowego stanowi naruszenie godności zawodu.

Sygn. akt WO 16/19

ORZECZENIE

z dnia 17 kwietnia 2019 roku

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w następującym składzie:

Przewodniczący SWSD Joanna Kruszewska

Sędziowie: SWDS Stanisław Chmielewski, SWSD Adela Fischer - sprawozdawca

Protokolant: Aneta Stefańska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Alicji Kujawa po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2019 roku w Warszawie na rozprawie sprawy radcy prawnego P. S.,

obwinionego o przewinienie dyscyplinarne z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz o przewinienie dyscyplinarne z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w zw. z art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

z powodu odwołania wniesionego przez obwinionego w całości

od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie z 5 listopada 2018 roku, sygn. akt OSD/KR 12/18 orzeka co następuje:

1)

zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt VI w ten sposób, że obniża wysokość zasądzonych od obwinionego radcy prawnego P. S. kosztów postępowania dyscyplinarnego przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie z kwoty 2.500,00 złotych (słownie złotych: dwa tysiące pięćset) na kwotę 1.000,00 złotych (słownie złotych: jeden tysiąc),

2)

w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżone orzeczenie w mocy,

kosztami postępowania dyscyplinarnego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w Warszawie w kwocie 1300,00 zł (słownie złotych: jeden tysiąc trzysta) płatnymi rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych, obciąża obwinionego radcę prawnego P. S..

UZASADNIENIE

Radca prawny P. S. został obwiniony o to, że:

1.

w dniach 21 lipca 2017 roku, 28 lipca 2017 roku oraz 11 sierpnia 2017 roku w Warszawie zachowywał się w sposób naganny wobec pracowników Biura Obsługi Interesantów i Czytelni akt Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy, czym naruszył godność wykonywanego zawodu, tj. o przewinienie dyscyplinarne z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w zw. z art. 11 ust. 1 i 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,

2.

a także o to, że nie współdziałał w należyty sposób z organami samorządu radcowskiego, gdyż w dniu 1 marca 2018 roku, będąc wezwanym przez Rzecznik Dyscyplinarnego OIRP w Krakowie do osobistego stawiennictwa celem złożenia wyjaśnień jako obwiniony w sprawie R 60/17, nie stawiał się na to wezwanie i nie usprawiedliwił w należyty sposób swojego niestawiennictwa, tj. o przewinienie dyscyplinarne z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w zw. z art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Orzeczeniem Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie z 5 listopada 2018 roku, sygn. akt OSD/KR 12/18, uznano radcę prawnego P. S. za winnego zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych, przy czym za pierwsze z nich wymierzono mu karę pieniężną w wysokości 3000,00 zł, natomiast za drugie - karę nagany. Dodatkowo sąd meńti orzekł zakaz wykonywania patronatu na okres trzech lat.

Orzeczenie zawiera także rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł obwiniony radca prawny P. S., zaskarżając je w całości na swoją korzyść i podnosząc następujące zarzuty:

1.

rażącą niewspółmierność orzeczonej kary dyscyplinarnej poprzez wymierzenie obwinionemu kary pieniężnej, która to kara w oczywisty sposób jest nieadekwatną do zarzucanego obwinionemu czynu,

2.

zarzut obrazy przepisów postępowania, a konkretnie art. 70⁶ ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych w zw. z § 1 ust. 2 uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego, która to obraza mogła mieć wpływ na treść rzezonego rozstrzygnięcia, a polegała na zasądzeniu od obwinionego radcy prawnego kosztów postępowania dyscyplinarnego w wysokości 2.500,00 zł w sytuacji, gdy nie było to uzasadnione liczbą i czasochłonnością czynności procesowych ani zawilnością sprawy,

3.

zarzut nieuwzględnienia przez sąd art. 624 § 1 k.p.k. w zw. art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych i obciążenie obwinionego radcy prawnego kosztami postępowania dyscyplinarnego, pomimo jego trudnej sytuacji rodzinnej i majątkowej.

Wobec powyższego skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uniewinnienie obwinionego, a w razie nieuwzględnienia ww. wniosków - o zmianę kary pieniężnej na karę nagany lub karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu na okres 3 miesięcy. Skarżący wniósł ponadto o nieobciążanie go kosztami postępowania dyscyplinarnego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wniesione przez obwinionego zasługiwało na uwzględnienie tylko w zakresie kosztów postępowania dyscyplinarnego przed Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Krakowie.

Stwierdzić w pierwszym rzędzie należy, że w ocenie sądu odwoławczego - sąd pierwszej instancji w sposób należyty przeprowadził postępowanie dowodowe, następnie poczynił trafne ustalenia faktyczne, w zakresie określonym w części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, po przeprowadzeniu analizy i oceny całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie dochodząc do słusznego wniosku, że materiał zebrany w sprawie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że obwiniony radca prawny P. S. dopuścił się zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych, a jego wina, jak i okoliczności popełnienia rzeczonych czynów nie budzą żadnych wątpliwości.

Postępując zgodnie z przepisami procedury karnej, sąd meriti zebrał i ujawnił pełny materiał dowodowy niezbędny do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia o przedmiocie procesu. Lektura uzasadnienia wskazuje, że sąd ten dokonał zgodnej z wymogami i zasadami procesowymi, wszechstronnej i rzetelnej analizy i oceny całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, stosownie do wskazania zawartego w art. 4 k.p.k., uwzględnił zarówno dowody przemawiające na korzyść, jak i na niekorzyść obwinionego radcy prawnego P. S., nie przekraczając przy tym zasady swobodnej ich oceny, z których to wyprowadził prawidłowe wnioski, które odpowiadają zasadom logicznego rozumowania oraz wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego, zgodnie z treścią art. 7 k.p.k.

Sąd orzekający wskazał, jakie fakty uznał za dowiedzione, na czym opierał poszczególne ustalenia i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. W związku z powyższym podkreślić należy, iż proces orzekania w przedmiotowej sprawie w pełni odpowiada przepisom Kodeksu postępowania karnego znajdującym w niej odpowiednie zastosowanie.

Czyniąc natomiast zadość stosownym wymogom procesowym przewidzianym dla postępowania odwoławczego treścią przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, należy ustosunkować się do podniesionych w rozpoznawanym środku odwoławczym zarzutów.

Przechodząc do udzielenia odpowiedzi na pierwszy z tych zarzutów, stwierdzić należy, że jako podstawę odwoławczą ustawodawca traktuje tylko taką niewspółmierność kary, która ma charakter rażącej. Niewspółmierność musi, zatem już przy wstępnym oglądzie rzucać się w oczy i nie nadawać się do zaakceptowania, nie może to, więc być dysproporcja mała, lecz znaczna.

Inaczej rzecz ujmując, chodzi o różnice ocen o charakterze zasadniczym.

Z sytuacją rażącej niewspółmierności kary mamy do czynienia w szczególności wówczas, gdy rozmiar represji w rozpoznawanej sprawie jest w sposób oczywisty nieproporcjonalny w stosunku do dolegliwości wymierzanych podobnym sprawcom w podobnych sprawach.

Powyższe stanowisko znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 2 lutego 1995 roku wyraził pogląd, że nie chodzi o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - "rażąco" niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (sygn. akt KRN 198/94, OSP 1995, Nr 6, póź. 18). Zatem rażąca niewspółmierność kary, o jakiej mowa w art. 438 pkt 4 k.p.k. zachodzić może tylko wówczas, gdyby na podstawie ujawnionych

okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, iż zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji, a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 14.11.1973r. III KR 254/73, OSNPG 1974, Nr 3 - 4. póź. 51, wyrok SN z dnia 26.06.2006 r., SNO 28/06, LEX nr 568924, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2016 r., sygn. akt SDI 18/ 16).

Kierując się powyższymi zasadami sąd odwoławczy nie podzielił zawartego w odwołaniu zarzutu rażącej niewspółmierności kary, uznał bowiem, że wymierzając obwinionemu radcy prawnemu P. S. karę pieniężną w wysokości 3000,00 zł, sąd pierwszej instancji należycie uwzględnił zarówno okoliczności obciążające, jak i łagodzące.

Najważniejsze dyrektywy wymiaru kary przewidziane są w art. 53 § 1 k.k., wśród których ustawodawca wskazuje, że kara nie może przekraczać stopnia winy sprawcy, powinna uwzględniać stopień społecznej szkodliwości czynu, powinna brać pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze w stosunku do obwinionego oraz potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Dyrektywą fundamentalną w kodeksie karnym zarówno dla zasad odpowiedzialności, jak i dla wymiaru kary jest dyrektywa winy. Zgodnie z art. 53 § 1 k.k. sąd przy wymiarze kary zobowiązany jest baczyć, aby jej dolegliwość "nie przekraczała stopnia winy". Stopień winy wyznacza górną granicę (pułap) dolegliwości związanej z wymierzeniem kary. Nie można zatem orzec kary lub środków karnych, których dolegliwość przekraczałaby stopień winy, chociażby za takim orzeczeniem przemawiały inne dyrektywy, np. prewencji ogólnej czy indywidualnej. Wina pełni w tym ujęciu funkcję limitującą, wyznaczającą górną granicę konkretnej kary.

Uwzględniając powyższe wskazać należy, iż wymierzona obwinionemu radcy prawnemu P. S. kara pieniężna w wysokości 3000,00 zł nie przekracza stopnia winy podsądnego i odpowiada społecznej szkodliwości jego czynu, który polegał na nagannym, i przez to urągającym godności zawodu radcy prawnego, zachowaniu obwinionego wobec pracowników Biura Obsługi Interesantów i Czytelni akt Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy, w szczególności zaś na nazwaniu pracownicy tego biura „złodziejką” tylko dlatego, że zgodnie z obowiązującymi przepisami odmówiła obwinionemu zwrotu dokumentów, które odkąd stały się częścią akt sprawy, mogą być wydane jedynie w formie kopii. Zachowanie obwinionego było nie tylko naganne i niegodne osoby wykonującej zawód radcy prawnego, ale ujawniło przy okazji, że obwiniony nie posiada wiedzy na temat przepisów normujących przeglądanie akt sprawy, chociaż powinien ją posiadać z racji wykonywanego zawodu. Obwiniony wprawdzie oświadczył, że przyznaje się do winy, ale uczynił w taki sposób, żeby zminimalizować swoją odpowiedzialność za przedmiotowe przewinienie dyscyplinarne, które uznał zupełnie niesłusznie za przewinienie mniejszej wagi w rozumieniu art. 66 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych. Co więcej, biorąc pod uwagę to, że rozpatrywanym odwołaniem obwiniony radca prawny zaskarżył orzeczenie sądu pierwszej instancji w całości, w pierwszej kolejności wnosząc o uniewinnienie od obu zarzucanych mu przewinień dyscyplinarnych, jego wcześniejsze przyznanie się do winy należy uznać, że nieszczerze i umotywowane dążeniem do uniknięcia ukarania. W tym stanie rzeczy, zważywszy na stosunek obwinionego do popełnionych czynów, sąd pierwszej instancji zasadnie uznał, że tylko kara pieniężna spełni wobec obwinionego cele zapobiegawcze i wychowawcze w przypadku czynu, o którym mowa była wyżej.

Konkludując stwierdzić trzeba, że sąd meriti nie wykroczył poza swoje uprawnienia w zakresie swobodnego kształtowania sędziowskiego wymiaru kary, a orzeczona wobec obwinionego kara

pieniężna w wysokości 3000,00 zł nie ma przymiotu rażąco niewspółmiernej w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. oraz jest w pełni zasłużona i sprawiedliwa.

Na uwzględnienie zasługiwał zarzut sformułowany w punkcie drugim odwołania. Istotnie należy zgodzić się ze skarżącym, że liczba i czasochłonność czynności procesowych, a także rodzaj i stopień zawłości sprawy nie uzasadniają zasądzenia od obwinionego radcy prawnego P. S. kosztów postępowania dyscyplinarnego przez Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym przy OIRP w Krakowie w wysokości 2.500,00 zł w sytuacji, gdy jego sprawa, która nie była skomplikowana pod względem faktycznym i prawnym, została rozpoznana na jednym posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę, po czym ww. sąd jeszcze tego samego wydał wyrok. Dlatego też sąd odwoławczy uznał, że w tym zakresie zaskarżone orzeczenie winno ulec zmianie polegającej na obniżeniu wysokości zasądzonych kosztów postępowania dyscyplinarnego do kwoty 1000,00 zł (słownie złotych: jeden tysiąc).

Odnosząc się do ostatniego z zarzutów skarżącego, stwierdzić trzeba, że jest on całkowicie chybiony. Przepis art. 624 § 1 k.p.k. stanowi, że sąd może zwolnić oskarżonego lub oskarżyciela posiłkowego w całości lub w części od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, jeżeli istnieją podstawy do uznania, że uiszczenie ich byłoby dla nich zbyt uciążliwe ze względu na sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów, jak również wtedy, gdy przemawiają za tym względy słuszności. Przepis ten na mocy art. 74¹ pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych znajduje odpowiednie zastosowanie do obwinionego radcy prawnego. Skarżący nie wykazał jednak, żeby uiszczenie przez niego kosztów postępowania dyscyplinarnego przed sądem pierwszej instancji było zbyt uciążliwe ze względu na jego sytuację rodzinną i majątkową. Z pewnością zaś nie można wysunąć takiego wniosku tylko na tej podstawie, że żona obwinionego nie pracuje, ma na utrzymaniu dwoje dzieci i korzysta z pomocy opieki społecznej, w sytuacji gdy obwiniony nie przedstawił zestawienia miesięcznych dochodów i wydatków rodziny ani nie złożył oświadczenia o stanie swojego majątku. Z tych właśnie względów sąd odwoławczy nie uwzględnił rozważanego zarzutu.

Mając na uwadze przytoczoną wyżej argumentację, przy braku okoliczności, które należy brać pod uwagę z urzędu (art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych), Sąd odwoławczy utrzymał zaskarżone orzeczenie w mocy (art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych). O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono zgodnie § 1 ust. 1 pkt 2 Uchwały nr 86/IX/2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 roku w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w zw. z art. 70⁵ ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych, obciążając obwinionego kosztami tego postępowania w całości i ustalając wysokość tych kosztów na kwotę 1300,00 zł.